Test Booklet No.
ଟେଷ୍ଟ ବୁକ୍ଲେଟ୍ ନମ୍ବର

Subject : GEOGRAPHY
Code : 313 EOD
Medium : English and Odia

Test Booklet Code
ଟେଷ୍ଟ ବୁକ୍ଲେଟ୍ କୋଡ୍

C

(Do not open this Test Booklet until you are asked to do so)

(ଆପଣଙ୍କୁ ନ କୁହା ଯାଇଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ଟେଷ୍ଟ ବୁକ୍ଲେଟ୍ ଖୋଲିବେ ନାହିଁ)

*Time Allowed : **45** minutes* *ସମୟ ଅନୁମତି : **45** ମିନିଟ୍*	*Maximum Marks : **200*** *ଅଧିକତମ ମାର୍କସ୍ : **200***	*Total Questions : **50*** *ମୋଟ ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡିକ : **50***	*Number of questions to be answered : **40*** *ଉତ୍ତର ଦେବାକୁଥିବା ପ୍ରଶ୍ନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା : **40***

Kindly read the Instructions given on this Page and Back Page carefully before attempting this Question Paper.

ଏହି ପ୍ରଶ୍ନପତ୍ର ଚେଷ୍ଟା କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଏହି ପୃଷ୍ଠାରେ ଏବଂ ପଛ ପୃଷ୍ଠାରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀଗୁଡିକ ସାବଧାନୀପୂର୍ବକ ପଢନ୍ତୁ ।

Important Instructions for the Candidates :

1. This Test Booklet contains **50** questions printed in English and Odia. Out of these, the candidate is required to answer any **40** questions. If a candidate answers more than 40 questions, the first 40 answered questions will be considered for evaluation.
2. When you are given the OMR Answer Sheet, fill in your particulars on it carefully with **blue/black** ball point pen only.
3. Use only Blue/Black Ball Point Pen for marking responses.
4. The CODE for this Test Booklet is **C**. Make sure that the CODE printed on the OMR Answer Sheet is the same as that on this Test Booklet. Also ensure that your Test Booklet No. and OMR Answer Sheet No. are exactly the same. In case of discrepancy, the candidate should immediately report the matter to the Invigilator for replacement of both the Test Booklet and the OMR Answer Sheet. No claim in this regard will be entertained after five minutes from the start of the examination.
5. Before attempting the question paper kindly check that this Test Booklet has total **28** pages and OMR Answer Sheet consists of one sheet. At the start of the examination within first five minutes, candidates are advised to ensure that all pages of Test Booklet and OMR Answer Sheet are properly printed and they are not damaged in any manner.
6. Each question has four answer options. Out of these four options choose the **MOST APPROPRIATE OPTION** and darken/blacken the corresponding circle on the OMR Answer Sheet with a Blue/Black Ball Point Pen.
7. Five (5) marks will be given for each correct answer. One (1) mark will be deducted for each incorrect answer. If more than one circle is found darkened/blackened for a question, then it will be considered as an incorrect answer. Unanswered questions will be given no mark.

P.T.O.

ପରୀକ୍ଷାର୍ଥୀଙ୍କ ପାଇଁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ :

1. ଏହି ପରୀକ୍ଷା ପୁସ୍ତିକାରେ **50** ଟି ପ୍ରଶ୍ନ ଇଂରାଜୀ ଓ ଓଡ଼ିଆ ମୁଦ୍ରିତ ଅଛି । ଏହାଭିତରୁ, ପରୀକ୍ଷାର୍ଥୀଙ୍କୁ ଯେକୌଣସି **40** ଟି ପ୍ରଶ୍ନ ଉତ୍ତର ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଯଦି କୌଣସି ପରୀକ୍ଷାର୍ଥୀ 40 ଟିରୁ ଅଧିକ ପ୍ରଶ୍ନ ଉତ୍ତର ଦେଇଥାଏ, ପ୍ରଥମ 40 ଟି ଉତ୍ତରିତ ପ୍ରଶ୍ନକୁ ମୂଲ୍ୟାୟନ ପାଇଁ ବିବେଚିତ କରାଯିବ ।
2. ଆପଣଙ୍କର ବିବରଣୀଗୁଡିକୁ/ଉତ୍ତର ଗୁଡିକୁ **ବ୍ଲୁ/ବ୍ଲାକ୍** ବଲ୍ ପଏଣ୍ଟ ପେନ୍ ଦ୍ୱାରା OMR ଉତ୍ତର ଫର୍ଦ୍ଦରେ ସାବଧାନତାର ସହ ପୂରଣ କରନ୍ତୁ ।
3. ଉତ୍ତର ଚିହ୍ନିତ କରିବା ପାଇଁ କେବଳ ବ୍ଲୁ/ବ୍ଲାକ୍ ବଲ୍ ପଏଣ୍ଟ ପେନ୍ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତୁ ।
4. ଏହି ପରୀକ୍ଷା ପୁସ୍ତିକାର କୋଡ୍ **C** ଅଟେ । OMR ଉତ୍ତର ଫର୍ଦ୍ଦରେ ମୁଦ୍ରିତ କୋଡ୍ ଏବଂ ପରୀକ୍ଷା ପୁସ୍ତିକାର କୋଡ୍ ସମାନ ହେବା ନିଶ୍ଚିତ କରନ୍ତୁ । ଏହା ମଧ୍ୟ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରନ୍ତୁ ଯେ ଆପଣଙ୍କର ପରୀକ୍ଷା ପୁସ୍ତିକା ସଂଖ୍ୟା ଏବଂ OMR ଉତ୍ତର ଫର୍ଦ୍ଦ ସଂଖ୍ୟା ଅବିକଳ ସମାନ । ଯଦି ଆପଣ ଏହି ଦୁଇଟି ମଧ୍ୟରେ କିଛି ତ୍ରୁଟି ବା ପାର୍ଥକ୍ୟ ଦେଖିବେ ତେବେ ଯଥା ଶୀଘ୍ର ପରୀକ୍ଷକଙ୍କୁ ସୂଚିତ କରନ୍ତୁ । ପରୀକ୍ଷା ଆରମ୍ଭ ହେଇଯିବା 5 ମିନିଟ ପରେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଆବେଦନ ସ୍ୱୀକାର କରାଯିବ ନାହିଁ ।
5. ପ୍ରଶ୍ନପତ୍ର ହଲ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଏହା ନିଶ୍ଚିତ କରନ୍ତୁ ଯେ ପରୀକ୍ଷା ପୁସ୍ତିକାରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ **28** ପୃଷ୍ଠା ଅଛି ଏବଂ OMR ଉତ୍ତର ଫର୍ଦ୍ଦ କେବଳ ଗୋଟିଏ ପୃଷ୍ଠା ଅଟେ । ପରୀକ୍ଷାର ପ୍ରଥମ ପାଞ୍ଚ ମିନିଟ, ସମସ୍ତ ପରୀକ୍ଷାର୍ଥୀଙ୍କୁ ସୂଚିତ କରାଯାଉଛି ଯେ ପରୀକ୍ଷା ପୁସ୍ତିକା ଏବଂ OMR ଫର୍ଦ୍ଦର ଭଲ ଭାବରେ ମୁଦ୍ରିତ ଅଛି ଏବଂ କୌଣସି ପ୍ରକାର କ୍ଷୟ କ୍ଷତି ନାହିଁ ।
6. ପ୍ରତିଟି ପ୍ରଶ୍ନରେ ଚାରିଟି ବିକଳ୍ପ ଅଛି । ଏହାରୁ ସର୍ବାଧିକ ଉପଯୁକ୍ତ ବିକଳ୍ପକୁ ଚୟନ କରନ୍ତୁ ଏବଂ OMR ଉତ୍ତର ଶୀଟରେ ସଂଗତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଚକ୍ରକୁ କଳା/ନୀଳ ବଲ ପଏଣ୍ଟ ପେନରେ କଳା କରନ୍ତୁ ।
7. ପ୍ରତିଟି ସଠିକ ଉତ୍ତର ପାଇଁ ପାଞ୍ଚ (5) ଅଙ୍କ ଦିଆଯିବ । ପ୍ରତିଟି ଭୁଲ ଉତ୍ତର ପାଇଁ ଏକ (1) ଅଙ୍କ କାଟାଯିବ । ଯଦି ଏକ ପ୍ରଶ୍ନରେ ଗୋଟିଏରୁ ଅଧିକ ଚକ୍ରରେ କଳା କରାହେଇଥିବ ତାହାକୁ ଭୁଲ ଉତ୍ତର ବୋଲି ଗଣାଯିବ । ଯେଉଁ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ନଥିବ ତାହା ପାଇଁ କିଛି ଅଙ୍କ (mark) ଦିଆଯିବ ନାହିଁ ।

କୃ.ପୃ.ପ.

Name of the Candidate (in Capital Letters) : _____
ପରୀକ୍ଷାର୍ଥୀଙ୍କ ନାମ (ବଡ଼ ଅକ୍ଷରରେ) :

Application Number (in figures) : _____
ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା (ଅଙ୍କରେ) :

Roll Number (in figures) : _____
ରୋଲ ନମ୍ବର (ଅଙ୍କରେ) :

Centre of Examination (in Capital Letters) : _____
ପରୀକ୍ଷା କେନ୍ଦ୍ରର ନାମ (ବଡ଼ ଅକ୍ଷରରେ) :

Candidate's Signature : _____ Invigilator's Signature : _____
ପରୀକ୍ଷାର୍ଥୀଙ୍କ ଦସ୍ତଖତ : ପରୀକ୍ଷା ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷକଙ୍କ ଦସ୍ତଖତ :

Facsimile signature stamp of Centre Superintendent : _____
କେନ୍ଦ୍ର ସୁପରିଣ୍ଟେଣ୍ଡେଣ୍ଟଙ୍କ ଫାସିମିଲି ସହି (fascsimile signature) ଷ୍ଟାମ୍ପ :

1. Who, of the following, defined Human Geography as "Conception resulting from a more synthetic knowledge of the physical laws governing our earth and of the relations between the living beings which inhabit it" ?

(1) Ratzel (2) Blache

(3) Taylor (4) Semple

2. ''Geography is the study of human beings and environment where nature is supreme that dictates the lifestyle of human beings.'' Identify the geographical approach referred to in this statement from the following.

(1) Possibilism (2) Environmental Determinism

(3) Behaviouralism (4) Humanism

3. Which of the following geographers described the 'state/country' as a 'living organism' ?

(1) French (2) German

(3) Australian (4) Indian

4. Which of the following country's population ***does not*** have triangular shaped age-sex pyramid ?

(1) Australia (2) Bangladesh

(3) Nigeria (4) Mexico

5. Which of the following approaches was initially proposed by the International Labour Organization ?

(1) Basic needs approach (2) Income approach

(3) Capability approach (4) Welfare approach

6. Which of the following is ***not*** one of the pillars of Human Development ?

(1) Equity (2) Affordability

(3) Sustainability (4) Empowerment

7. In which country is milk transported from farms to factories through pipelines ?

(1) India (2) New Zealand

(3) Canada (4) Mexico

8. What is the pattern of settlement that develops around a lake ?

(1) Rectangular pattern (2) Linear pattern

(3) T-shaped pattern (4) Circular pattern

SPACE FOR ROUGH WORK

1. ନିମ୍ନୋକ୍ତ ମଧ୍ୟରୁ କିଏ ମାନବ ଭୂଗୋଳକୁ "ଆମ ପୃଥିବୀକୁ ପରିଚାଳନା କରୁଥିବା ଭୌତିକ ନିୟମ ଏବଂ ଏଥିରେ ବାସ କରୁଥିବା ଜୀବମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପର୍କ ବିଷୟରେ ଅଧିକ କୃତ୍ରିମ ଜ୍ଞାନରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ଧାରଣା" ଭାବରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିଛନ୍ତି ?

(1) ରଟଜେଲ୍ (2) ବ୍ଲାଚେ (3) ଟେଲୋର୍ (4) ସେମ୍ପଲ୍

2. "ଭୂଗୋଳ ହେଉଛି ମଣିଷ ଏବଂ ପରିବେଶର ଅଧ୍ୟୟନ ଯେଉଁଠାରେ ପ୍ରକୃତି ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଯାହା ମଣିଷର ଜୀବନଶୈଳୀକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରେ ।" ଏହି ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ଭୌଗୋଳିକ ଆଭିମୁଖ୍ୟକୁ ନିମ୍ନୋକ୍ତ ଦିଗରୁ ଚିହ୍ନଟ କର ।

(1) ସମ୍ଭାବ୍ୟବାଦ (2) ପରିବେଶ ନିଶ୍ଚୟବାଦ
(3) ଆଚରଣବାଦ (4) ମାନବିକତାବାଦ

3. ନିମ୍ନଲିଖିତ କେଉଁ ଭୌଗୋଳିକ ବିଶେଷଜ୍ଞ 'ରାଜ୍ୟ/ଦେଶ' କୁ ଏକ 'ଜୀବନ୍ତ ଜୀବ' ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି ?

(1) ଫରାସୀ (2) ଜର୍ମାନ (3) ଅଷ୍ଟ୍ରେଲୀୟ (4) ଭାରତୀୟ

4. ନିମ୍ନଲିଖିତ ଦେଶ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁଟି ଜନସଂଖ୍ୟାରେ ତ୍ରିକୋଣୀୟ ଆକାରର ବୟସ-ଲିଙ୍ଗ ପିରାମିଡ ***ନୁହେଁ*** ?

(1) ଅଷ୍ଟ୍ରେଲିଆ (2) ବାଂଲାଦେଶ (3) ନାଇଜେରିଆ (4) ମେକ୍ସିକୋ

5. ନିମ୍ନଲିଖିତ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ପ୍ରଥମେ ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ଶ୍ରମ ସଂଗଠନ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତାବିତ ହୋଇଥିଲା ?

(1) ମୌଳିକ ଆବଶ୍ୟକତା ଆଭିମୁଖ୍ୟ (2) ଆୟର ଆଭିମୁଖ୍ୟ
(3) ସାମର୍ଥ୍ୟ ଆଭିମୁଖ୍ୟ (4) କଲ୍ୟାଣମୂଳକ ଆଭିମୁଖ୍ୟ

6. ନିମ୍ନଲିଖିତ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁଟା ମାନବ ବିକାଶର ଗୋଟିଏ ସ୍ତମ୍ଭ ***ନୁହେଁ*** ?

(1) ସମାନତା (2) ସୁଲଭତା (3) ସହ୍ୟକରିବା (4) କ୍ଷମତା

7. କେଉଁ ଦେଶରେ, ପାଇପ୍ ଲାଇନ୍ ମାଧ୍ୟମରେ କ୍ଷୀରକୁ କ୍ଷେତରୁ କାରଖାନାକୁ ପରିବହନ କରାଯାଏ ?

(1) ଭାରତ (2) ନ୍ୟୁଜିଲାଣ୍ଡ (3) କାନାଡା (4) ମେକ୍ସିକୋ

8. ଏକ ହ୍ରଦ ଚାରିପାଖରେ ବିକଶିତ ହେଉଥିବା ଜନବସତିର ଢାଞ୍ଚା କଣ ?

(1) ଆୟତାକାର ଢାଞ୍ଚା (2) ରୈଖିକ ଢାଞ୍ଚା
(3) ଟି-ଆକୃତିର ଢାଞ୍ଚା (4) ବୃତ୍ତାକାର ଢାଞ୍ଚା

SPACE FOR ROUGH WORK

9. Which of the following is ***not*** a push factor for the migration of the rural population in India ?

(1) High population pressure on the land

(2) Availability of regular work

(3) Lack of basic infrastructural facilities like health care, education, etc

(4) Local conflicts

10. When and by whom was the first Human Development Report published ?

(1) WHO in 1992 (2) UNDP in 1992

(3) WHO in 1991 (4) UNDP in 1990

11. Among the following, which was the least populated state in 2011 ?

(1) Haryana (2) Tripura

(3) Jharkhand (4) Sikkim

12. Which of the following States registered the highest population growth rate during 2001 – 2011 ?

(1) Karnataka (2) Tamil Nadu

(3) Rajasthan (4) Maharashtra

13. Dhani is an example of _____ type of rural settlements.

Fill in the blank with the correct option.

(1) Hamleted (2) Dispersed

(3) Semi-clustered (4) Clustered

14. Which of the following towns developed as a satellite town ?

(1) Rohtak (2) Sindri (3) Dispur (4) Mhow

15. _____ is an example of ancient towns in India.

Fill in the blank with the correct option.

(1) Madurai (2) Hyderabad (3) Kolkata (4) Delhi

16. 'Boro', 'Aman' and 'Aus' are _____ .

Fill in the blank with the correct option.

(1) tribes which are found in the north-eastern part of India

(2) types of folk dance

(3) names of rice crops

(4) types of cotton crop

SPACE FOR ROUGH WORK

9. ନିମ୍ନଲିଖିତ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁଟି ଭାରତରେ ଗ୍ରାମୀଣ ଜନସଂଖ୍ୟାର ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ ପାଇଁ ଏକ ପ୍ରେରଣ କାରକ ***ନୁହେଁ*** ?

(1) ଜମି ଉପରେ ଜନସଂଖ୍ୟାର ଅତ୍ୟଧିକ ଚାପ

(2) ନିୟମିତ କାର୍ଯ୍ୟର ଉପଲବ୍ଧତା

(3) ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟସେବା, ଶିକ୍ଷା ଇତ୍ୟାଦି ଭଳି ମୌଳିକ ଭିତ୍ତିଭୂମିର ଅଭାବ

(4) ସ୍ଥାନୀୟ ବିବାଦ

10. ପ୍ରଥମ ମାନବ ବିକାଶ ରିପୋର୍ଟ କେବେ ଏବଂ କାହା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା ?

(1) 1992 ରେ ଡବ୍ଲୁ.ଏଚ୍ ଓ.

(2) 1992 ରେ ୟୁ.ଏନ୍.ଡି.ପି.

(3) 1991 ରେ ଡବ୍ଲୁ.ଏଚ୍.ଓ.

(4) 1990 ରେ ୟୁ.ଏନ୍.ଡି.ପି.

11. 2011 ରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁ ରାଜ୍ୟ ସବୁଠାରୁ କମ୍ ଜନସଂଖ୍ୟା ବିଶିଷ୍ଟ ?

(1) ହରିୟାଣା (2) ତ୍ରିପୁରା (3) ଝାଡ଼ଖଣ୍ଡ (4) ସିକିମ୍

12. ନିମ୍ନଲିଖିତ କେଉଁ ରାଜ୍ୟ 2001 – 2011 ସମୟରେ ସର୍ବାଧିକ ଜନସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ହାର ପଞ୍ଜୀକୃତ କରିଛି ?

(1) କର୍ଣ୍ଣାଟକ (2) ତାମିଲନାଡୁ (3) ରାଜସ୍ଥାନ (4) ମହାରାଷ୍ଟ୍ର

13. ଧାନି ହେଉଛି _____ ପ୍ରକାରର ଗ୍ରାମୀଣ ବସତିର ଉଦାହରଣ |
ଖାଲି ସ୍ଥାନଟିକୁ ସଠିକ ବିକଳ୍ପ ଦ୍ୱାରା ପୂରଣ କରନ୍ତୁ ।

(1) ହ୍ୟାମ୍ଲେଟେଡ୍ (2) ବିଚ୍ଛୁରିତ (3) ଅର୍ଦ୍ଧ-ଗୁଚ୍ଛବଦ୍ଧ (4) ଗୁଚ୍ଛବଦ୍ଧ

14. ନିମ୍ନଲିଖିତ ସହରଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁଟି ଉପଗ୍ରହ ସହର ଭାବେ ବିକଶିତ ହୋଇଥିଲା ?

(1) ରୋହତକ (2) ସିନ୍ଦ୍ରୀ (3) ଦିସପୁର (4) ମହୋ

15. _____ ହେଉଛି ଭାରତର ପୁରାତନ ସହରର ଉଦାହରଣ ଅଟେ ।
ଖାଲି ସ୍ଥାନଟିକୁ ସଠିକ ବିକଳ୍ପ ଦ୍ୱାରା ପୂରଣ କରନ୍ତୁ ।

(1) ମଦୁରାଇ (2) ହାଇଦ୍ରାବାଦ (3) କୋଲକାତା (4) ଦିଲ୍ଲୀ

16. 'ବୋରୋ', 'ଅମନ୍', ଏବଂ 'ଅଉସ୍' ହେଉଛି _____ ।
ଖାଲି ସ୍ଥାନଟିକୁ ସଠିକ ବିକଳ୍ପ ଦ୍ୱାରା ପୂରଣ କରନ୍ତୁ ।

(1) ଭାରତର ଉତ୍ତର-ପୂର୍ବ ଭାଗରେ ଦେଖାଯାଉଥିବା ଜନଜାତି

(2) ଲୋକ ନୃତ୍ୟର ପ୍ରକାର

(3) ଧାନ ଫସଲର ନାମ

(4) କପା ଫସଲର ପ୍ରକାର

SPACE FOR ROUGH WORK

17. Pykara Hydroelectric Plant was built in _____.

Fill in the blank with the correct option.

(1) 1929 (2) 1931

(3) 1932 (4) 1942

18. The total utilisable water resources in India is about _____ cubic km.

Fill in the blank with the correct option.

(1) 4,000 (2) 1,969

(3) 1,869 (4) 1,122

19. The first radio programme was broadcast in India in _____.

Fill in the blank with the correct option.

(1) 1910 (2) 1913

(3) 1923 (4) 1932

20. Which of the following is a land-locked harbour ?

(1) Paradwip port

(2) Tuticorin port

(3) Haldia port

(4) Visakhapatnam port

21. Which of the following ports is confronted with the problem of silt accumulation ?

(1) Mumbai port (2) New Mangalore port

(3) Kolkata port (4) Paradwip port

22. Where is the headquarter of the 'Organisation of the Petroleum Exporting Countries' (OPEC) ?

(1) Montevideo (2) Vienna

(3) Minsk (4) Aden

23. The General Agreement on Tariffs and Trade (GATT) was transformed into the World Trade Organization in _____.

Fill in the blank with the correct option.

(1) 1995 (2) 1991

(3) 2005 (4) 1976

SPACE FOR ROUGH WORK

17. ପାଇକାରା ଜଳବିଦ୍ୟୁତ ପ୍ଲାଣ୍ଟ _____ ରେ ନିର୍ମିତ ହୋଇଛି ।

ଖାଲି ସ୍ଥାନଟିକୁ ସଠିକ ବିକଳ୍ପ ଦ୍ୱାରା ପୂରଣ କରନ୍ତୁ ।

(1) 1929 (2) 1931 (3) 1932 (4) 1942

18. ଭାରତରେ ମୋଟ ଉପଯୋଗଯୋଗ୍ୟ ଜଳ ସମ୍ବଳ ପ୍ରାୟ _____ କ୍ୟୁବିକ୍ କି.ମି. ।

ଖାଲି ସ୍ଥାନଟିକୁ ସଠିକ ବିକଳ୍ପ ଦ୍ୱାରା ପୂରଣ କରନ୍ତୁ ।

(1) 4,000 (2) 1,969 (3) 1,869 (4) 1,122

19. ପ୍ରଥମ ରେଡିଓ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଭାରତରେ _____ ରେ ପ୍ରସାରିତ ହୋଇଥିଲା ।

ଖାଲି ସ୍ଥାନଟିକୁ ସଠିକ ବିକଳ୍ପ ଦ୍ୱାରା ପୂରଣ କରନ୍ତୁ ।

(1) 1910 (2) 1913 (3) 1923 (4) 1932

20. ନିମ୍ନଲିଖିତ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁଟି ସ୍ଥଳ-ଆବଦ୍ଧ ବନ୍ଦର ?

(1) ପାରାଦୀପ୍ ବନ୍ଦର (2) ତୁଟୋକୋରିନ୍ ବନ୍ଦର

(3) ହଳଦିଆ ବନ୍ଦର (4) ବିଶାଖାପାଟଣା ବନ୍ଦର

21. ନିମ୍ନଲିଖିତ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁ ବନ୍ଦର କାଦୁଅ ଜମା ହେବାର ସମସ୍ୟାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଛି ?

(1) ମୁମ୍ବାଇ ବନ୍ଦର (2) ନୂଆ ମାଙ୍ଗାଲୋର ବନ୍ଦର

(3) କୋଲକାତା ବନ୍ଦର (4) ପାରାଦ୍ୱୀପ୍ ବନ୍ଦର

22. 'ପେଟ୍ରୋଲିୟମ ରପ୍ତାନୀକାରୀ ଦେଶଗୁଡ଼ିକର ସଂଗଠନ' (ଓ.ପି.ଇ.ସି.) ର ମୁଖ୍ୟାଳୟ କେଉଁଠାରେ ଅବସ୍ଥିତ ?

(1) ମଣ୍ଟେଭିଡିଓ (2) ଭିଏନା

(3) ମିନ୍ସକ୍ (4) ଆଡେନ

23. ଶୁଳ୍କ ଏବଂ ବାଣିଜ୍ୟ ଉପରେ ସାଧାରଣ ରାଜିନାମା (ଜି.ଏ.ଟି.ଟି.) କୁ _____ ରେ ବିଶ୍ୱ ବାଣିଜ୍ୟ ସଂଗଠନରେ ରୂପାନ୍ତରିତ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଖାଲି ସ୍ଥାନଟିକୁ ସଠିକ ବିକଳ୍ପ ଦ୍ୱାରା ପୂରଣ କରନ୍ତୁ ।

(1) 1995 (2) 1991 (3) 2005 (4) 1976

SPACE FOR ROUGH WORK

24. Canberra was planned by _____.

Fill in the blank with the correct option.

(1) Patrick Geddes
(2) Walter Burley Griffin
(3) Jean Gottmann
(4) George Zipf

25. Match **List-I** with **List-II** :

List-I (Approaches in Human Geography)	**List-II (Broad features)**
(A) Areal Differentiation	(I) Identifying the uniqueness of any region and understanding how and why it is different
(B) Spatial Organisation	(II) Application of quantitative techniques in Geography
(C) Behavioural School	(III) Discontent with quantitative revolution and its dehumanized manner of doing Geography
(D) Post-modernism	(IV) Focus on local context

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A) – (I), (B) – (II), (C) – (III), (D) – (IV)

(2) (A) – (I), (B) – (III), (C) – (II), (D) – (IV)

(3) (A) – (I), (B) – (II), (C) – (IV), (D) – (III)

(4) (A) – (III), (B) – (IV), (C) – (I), (D) – (II)

26. Identify from the following, the correct statements with reference to the characteristics of intensive subsistence agriculture dominated by wet paddy cultivation.

(A) Land holdings are very small due to the high density of population.

(B) Farmers work with the help of family labour leading to intensive use of land.

(C) Farm yard manure is used to maintain the fertility of the soil.

(D) The yield per unit area is low, but productivity per labour is high.

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A), (B) and (D) only

(2) (A), (C) and (D) only

(3) (A), (B) and (C) only

(4) (B), (C) and (D) only

24. କାନବେରା _____ ଦ୍ୱାରା ଯୋଜନା କରାଯାଇଥିଲା ।

ଖାଲି ସ୍ଥାନଟିକୁ ସଠିକ ବିକଳ୍ପ ଦ୍ୱାରା ପୂରଣ କରନ୍ତୁ ।

(1) ପେଟ୍ରିକ ଗେଡେସ (2) ୱାଲ୍ଟର ବର୍ଲି ଗ୍ରିଫିନ୍

(3) ଜିନ୍ ଗଟ୍ମ୍ୟାନ୍ (4) ଜର୍ଜ ଜିପ୍ଫ

25. ମ୍ୟାଚ୍ **ତାଲିକା-I** ସହିତ **ତାଲିକା-II** :

ତାଲିକା-I (ମାନବ ଭୂଗୋଳରେ ଆଭିମୁଖ୍ୟ)	**ତାଲିକା-II (ବ୍ୟାପକ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ)**
(A) କ୍ଷେତ୍ରୀୟ ପ୍ରଭେଦ	(I) କୌଣସି ଅଞ୍ଚଳର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ଚିହ୍ନଟ କରିବା ଏବଂ ଏହା କିପରି ଏବଂ କାହିଁକି ଭିନ୍ନ ତାହା ବୁଝିବା
(B) ସ୍ଥାନିକ ସଂଗଠନ	(II) ଭୂଗୋଳରେ ପରିମାଣାତ୍ମକ କୌଶଳର ପ୍ରୟୋଗ
(C) ବ୍ୟବହାରିକ ବିଦ୍ୟାଳୟ	(III) ପରିମାଣାତ୍ମକ ବିପ୍ଳବ ଏବଂ ଏହାର ଅମାନବୀୟ ଭୂଗୋଳ ଶୈଳୀ ପ୍ରତି ଅସନ୍ତୋଷ
(D) ଉତ୍ତର-ଆଧୁନିକବାଦ	(IV) ସ୍ଥାନୀୟ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉପରେ ଧ୍ୟାନ ଦିଅନ୍ତୁ

ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ବିକଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ସଠିକ୍ ଉତ୍ତର ବାଛନ୍ତୁ

(1) (A) – (I), (B) – (II), (C) – (III), (D) – (IV) (2) (A) – (I), (B) – (III), (C) – (II), (D) – (IV)

(3) (A) – (I), (B) – (II), (C) – (IV), (D) – (III) (4) (A) – (III), (B) – (IV), (C) – (I), (D) – (II)

26. ଆର୍ଦ୍ର ଧାନ ଚାଷ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଥିବା ନିବିଡ଼ ଜୀବିକା କୃଷିର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିମ୍ନୋକ୍ତରୁ ସଠିକ୍ ବିବୃତ୍ତି ଚିହ୍ନଟ କରନ୍ତୁ ।

(A) ଜନସଂଖ୍ୟାର ଘନତ୍ୱ ଅଧିକ ଥିବାରୁ ଜମିର ପରିମାଣ ବହୁତ କମ୍ ।

(B) କୃଷକମାନେ ପାରିବାରିକ ଶ୍ରମ ସହାୟତାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାନ୍ତି, ଯାହାଦ୍ୱାରା ଜମିର ବ୍ୟାପକ ଉପଯୋଗ ହୋଇଥାଏ ।

(C) ଜମିର ଉର୍ବରତା ବଜାୟ ରଖିବା ପାଇଁ କ୍ଷେତ ପ୍ରାଙ୍ଗଣର ସାର ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥାଏ ।

(D) ଏକକ କ୍ଷେତ୍ର ପିଛା ଉତ୍ପାଦନ କମ୍, କିନ୍ତୁ ଶ୍ରମ ପିଛା ଉତ୍ପାଦକତା ଅଧିକ ।

ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ବିକଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ସଠିକ୍ ଉତ୍ତର ବାଛନ୍ତୁ

(1) (A), (B) ଏବଂ (D) କେବଳ (2) (A), (C) ଏବଂ (D) କେବଳ

(3) (A), (B) ଏବଂ (C) କେବଳ (4) (B), (C) ଏବଂ (D) କେବଳ

SPACE FOR ROUGH WORK

27. Arrange the following agricultural regions from equator to pole :

(A) Commercial grain farming in the Prairies

(B) Reindeer rearing by the Eskimos

(C) Tea plantations of north-east India

(D) Primitive subsistence farming in Indonesia

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (C), (D), (A), (B)
(2) (D), (C), (A), (B)
(3) (D), (C), (B), (A)
(4) (C), (D), (B), (A)

28. Arrange the following as per the stages of demographic transition model :

(A) Population growth is slow due to high birth and high death rate.

(B) Fertility remains high, but mortality declines at a faster pace.

(C) Fertility declines at a faster pace, but mortality declines gradually.

(D) Population growth is slow due to low birth and low death rate.

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A), (B), (C), (D)
(2) (A), (C), (B), (D)
(3) (D), (B), (C), (A)
(4) (D), (C), (B), (A)

29. Match **List-I** with **List-II** :

	List-I (Station)		**List-II (Trans-Continental Railway)**
(A)	Chita	(I)	Australian Trans-Continental Railway
(B)	Winnipeg	(II)	Union Pacific Railway
(C)	Broken Hill	(III)	Trans-Siberian Railway
(D)	Chicago	(IV)	Trans-Canadian Railway

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A) – (I), (B) – (II), (C) – (III), (D) – (IV)

(2) (A) – (III), (B) – (IV), (C) – (I), (D) – (II)

(3) (A) – (II), (B) – (I), (C) – (IV), (D) – (III)

(4) (A) – (III), (B) – (II), (C) – (IV), (D) – (I)

SPACE FOR ROUGH WORK

27. ନିମ୍ନୋକ୍ତ କୃଷି କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ବିଷୁବରେଖା ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ମେରୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥିତ କରନ୍ତୁ ।

(A) ତୃଣଭୂମିରେ ବ୍ୟାବସାୟିକ ଶସ୍ୟ ଚାଷ

(B) ଏସ୍କିମୋସ୍ ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହରିଣ ପାଳନ

(C) ଉତ୍ତର-ପୂର୍ବ ଭାରତର ଚା' ବଗିଚା

(D) ଇଣ୍ଡୋନେସିଆରେ ଆଦିମ ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କୃଷି

ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ବିକଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ସଠିକ୍ ଉତ୍ତର ବାଛନ୍ତୁ

(1) (C), (D), (A), (B) (2) (D), (C), (A), (B) (3) (D), (C), (B), (A) (4) (C), (D), (B), (A)

28. ଜନସାଂଖ୍ୟିକୀୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ମଡେଲର ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଅନୁଯାୟୀ ନିମ୍ନଲିଖିତଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ୟବସ୍ଥିତ କରନ୍ତୁ ।

(A) ଅଧିକ ଜନ୍ମ ଏବଂ ଅଧିକ ମୃତ୍ୟୁ ହାର କାରଣରୁ ଜନସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ମନ୍ଥର ହୋଇଥାଏ ।

(B) ପ୍ରଜନନ କ୍ଷମତା ଅଧିକ ରହିଥାଏ, କିନ୍ତୁ ମୃତ୍ୟୁହାର ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ ହ୍ରାସ ପାଇଥାଏ ।

(C) ପ୍ରଜନନ କ୍ଷମତା ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ ହ୍ରାସ ପାଇଥାଏ, କିନ୍ତୁ ମୃତ୍ୟୁ ହାର ଧୀରେ ଧୀରେ ହ୍ରାସ ପାଇଥାଏ ।

(D) କମ୍ ଜନ୍ମ ଏବଂ ମୃତ୍ୟୁ ହାର କାରଣରୁ ଜନସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ମନ୍ଥର ରହିଛି ।

ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ବିକଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ସଠିକ୍ ଉତ୍ତର ବାଛନ୍ତୁ

(1) (A), (B), (C), (D) (2) (A), (C), (B), (D) (3) (D), (B), (C), (A) (4) (D), (C), (B), (A)

29. ମ୍ୟାଚ୍ **ତାଲିକା-I** ସହିତ **ତାଲିକା-II** :

ତାଲିକା-I (ଷ୍ଟେସନ)	**ତାଲିକା-II (ଟ୍ରାନ୍ସ-କଣ୍ଟିନେଣ୍ଟାଲ ରେଲୱେ)**
(A) ଚିତା	(I) ଅଷ୍ଟ୍ରେଲୀୟାନ୍ ଆନ୍ତଃମହାଦେଶୀୟ ରେଳପଥ
(B) ୱିନିପେଗ୍	(II) ୟୁନିଅନ ଆଣ୍ଡ ପାସିଫିକ ରେଲୱେ
(C) ଭାଙ୍ଗିଯାଇଥିବା ପାହାଡ଼	(III) ଟ୍ରାନ୍ସ-ସାଇବେରିଆନ୍ ରେଳପଥ
(D) ଚିକାଗୋ	(IV) ଟ୍ରାନ୍ସ-କାନାଡିୟ ରେଳପଥ

ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ବିକଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ସଠିକ୍ ଉତ୍ତର ବାଛନ୍ତୁ

(1) (A) – (I), (B) – (II), (C) – (III), (D) – (IV) (2) (A) – (III), (B) – (IV), (C) – (I), (D) – (II)

(3) (A) – (II), (B) – (I), (C) – (IV), (D) – (III) (4) (A) – (III), (B) – (II), (C) – (IV), (D) – (I)

30. Arrange the following copper mines in North to South direction :

(A) Alwar

(B) Bhilwara

(C) Khetri

(D) Udaipur

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (B), (D), (C), (A)
(2) (C), (B), (A), (D)
(3) (B), (C), (D), (A)
(4) (C), (A), (B), (D)

31. Arrange the agricultural development of India in chronological order from Independence to the present day :

(A) Green Revolution

(B) Agro-Climatic Planning

(C) Intensive Agricultural District Programme

(D) National Mission for Sustainable Agriculture

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (C), (A), (B), (D)
(2) (B), (C), (D), (A)
(3) (B), (A), (D), (C)
(4) (D), (A), (C), (B)

32. Match **List-I** with **List-II** :

	List-I (Energy Type)		**List-II (Key Locations/Regions)**
(A)	Nuclear energy	(I)	Gujarat and Rajasthan
(B)	Wind energy	(II)	West Coast of India
(C)	Tidal energy	(III)	Tarapur
(D)	Geothermal energy	(IV)	Manikaran

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A) – (I), (B) – (III), (C) – (II), (D) – (IV)

(2) (A) – (III), (B) – (I), (C) – (II), (D) – (IV)

(3) (A) – (III), (B) – (IV), (C) – (I), (D) – (II)

(4) (A) – (II), (B) – (IV), (C) – (III), (D) – (I)

SPACE FOR ROUGH WORK

30. ଉତ୍ତରରୁ ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ତମ୍ବା ଖଣିର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରନ୍ତୁ ।

(A) ଅଲୱାର

(B) ଭିଲୱାରା

(C) ଖେତ୍ରୀ

(D) ଉଦୟପୁର

ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ବିକଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ସଠିକ୍ ଉତ୍ତର ବାଛନ୍ତୁ

(1) (B), (D), (C), (A) (2) (C), (B), (A), (D) (3) (B), (C), (D), (A) (4) (C), (A), (B), (D)

31. ସ୍ୱାଧୀନତା ପରଠାରୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭାରତର କୃଷି ବିକାଶକୁ କାଳାନୁକ୍ରମିକ କ୍ରମରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା କର ।

(A) ସବୁଜ ବିପ୍ଳବ

(B) କୃଷି-ଜଳବାୟୁ ଯୋଜନା

(C) ସଘନ କୃଷି ଜିଲ୍ଲା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ

(D) ସ୍ଥାୟୀ କୃଷି ପାଇଁ ଜାତୀୟ ମିଶନ

ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ବିକଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ସଠିକ୍ ଉତ୍ତର ବାଛନ୍ତୁ

(1) (C), (A), (B), (D) (2) (B), (C), (D), (A) (3) (B), (A), (D), (C) (4) (D), (A), (C), (B)

32. ମ୍ୟାଚ୍ **ତାଲିକା-I** ସହିତ **ତାଲିକା-II** :

ତାଲିକା-I (ଶକ୍ତି ପ୍ରକାର)	**ତାଲିକା-II (ପ୍ରମୁଖ ସ୍ଥାନ/ଅଞ୍ଚଳ)**
(A) ଆଣବିକ ଶକ୍ତି	(I) ଗୁଜରାଟ ଏବଂ ରାଜସ୍ଥାନ
(B) ପବନ ଶକ୍ତି	(II) ଭାରତର ପଶ୍ଚିମ ଉପକୂଳ
(C) ଜୁଆର ଶକ୍ତି	(III) ତାରାପୁର
(D) ଭୂ-ତାପୀୟ ଶକ୍ତି	(IV) ମଣିକରଣ

ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ବିକଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ସଠିକ୍ ଉତ୍ତରଟି ବାଛନ୍ତୁ

(1) (A) – (I), (B) – (III), (C) – (II), (D) – (IV) (2) (A) – (III), (B) – (I), (C) – (II), (D) – (IV)

(3) (A) – (III), (B) – (IV), (C) – (I), (D) – (II) (4) (A) – (II), (B) – (IV), (C) – (III), (D) – (I)

33. Which of the following statements are correct with respect to land degradation ?

(A) All degraded lands are wasteland.

(B) All degraded lands may not be wasteland, but unchecked process of development may lead the conversion to wasteland.

(C) Land degradation is permanent or temporary decline in productive capacity of the land.

(D) Waterlogged, marshy areas and gullied lands are different types of degraded lands.

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A), (C) and (D) only
(2) (A), (B) and (D) only
(3) (A), (B) and (C) only
(4) (B), (C) and (D) only

34. Identify from the following the statement which is ***not*** correct about the Rhine waterways.

(1) It is navigable for 700 km.

(2) It flows through a rich coalfield and the whole basin has become a prosperous manufacturing area.

(3) Ocean-going vessels can reach upto Cologne.

(4) It connects the industrial areas of Switzerland, France and Russia.

35. Arrange the following states in the descending order of their population density as per Census of India, 2011 :

(A) West Bengal
(B) Uttar Pradesh
(C) Kerala
(D) Tamil Nadu

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (D), (A), (C), (B)
(2) (A), (C), (B), (D)
(3) (B), (A), (D), (C)
(4) (C), (B), (D), (A)

36. Match **List-I** with **List-II** :

	List-I (Type of Town)		**List-II (Example)**
(A)	Industrial	(I)	Mhow
(B)	Commercial	(II)	Katni
(C)	Transport	(III)	Satna
(D)	Garrison	(IV)	Modinagar

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A) – (IV), (B) – (III), (C) – (II), (D) – (I)
(2) (A) – (I), (B) – (III), (C) – (II), (D) – (IV)
(3) (A) – (I), (B) – (II), (C) – (IV), (D) – (III)
(4) (A) – (III), (B) – (IV), (C) – (I), (D) – (II)

SPACE FOR ROUGH WORK

33. ଭୂମି ଅବକ୍ଷୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିମ୍ନୋକ୍ତ କେଉଁ ବିବୃତିଟି ଠିକ୍ ?

(A) ସମସ୍ତ ଅବକ୍ଷୟ ହୋଇଥିବା ଜମି ହେଉଛି ପରିତ୍ୟକ୍ତ ଜମି ।

(B) ସମସ୍ତ ଅବକ୍ଷୟ ହୋଇଥିବା ଜମି ଅନୁର୍ବର ଜମି ହୋଇନପାରେ, କିନ୍ତୁ ବିକାଶର ଅନିୟନ୍ତ୍ରିତ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅନୁର୍ବର ଜମିକୁ ରୂପାନ୍ତରିତ କରିପାରେ ।

(C) ଜମିର ଅବକ୍ଷୟ ହେଉଛି ଜମିର ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷମତାରେ ସ୍ଥାୟୀ କିମ୍ବା ଅସ୍ଥାୟୀ ହ୍ରାସ ।

(D) ଜଳମଗ୍ନ, ମାର୍ଶିଆ ଅଞ୍ଚଳ ଏବଂ ଖାଲ ଜମି ହେଉଛି ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଅବକ୍ଷୟ ହୋଇଥିବା ଜମି ।

ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ବିକଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ସଠିକ୍ ଉତ୍ତରଟି ବାଛନ୍ତୁ

(1) (A), (C) ଏବଂ (D) କେବଳ (2) (A), (B) ଏବଂ (D) କେବଳ

(3) (A), (B) ଏବଂ (C) କେବଳ (4) (B), (C) ଏବଂ (D) କେବଳ

34. ନିମ୍ନୋକ୍ତରୁ ଚିହ୍ନଟ କରନ୍ତୁ, ଯାହା ରାଇନ୍ ଜଳପଥ ବିଷୟରେ ସଠିକ୍ ***ନୁହେଁ*** ।

(1) ଏହା 700 କି.ମି. ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନୌଚାଳିତ ହୋଇପାରିବ ।

(2) ଏହା ଏକ ସମୃଦ୍ଧ କୋଇଲା କ୍ଷେତ୍ର ଦେଇ ପ୍ରବାହିତ ହୁଏ ଏବଂ ସମଗ୍ର ଅବବାହିକା ଏକ ସମୃଦ୍ଧ ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି ।

(3) ଏହା ହେଉଛି ବିଶ୍ୱର ସର୍ବାଧିକ ବ୍ୟବହୃତ ଜଳପଥ ।

(4) ଏହା ସ୍ୱିଜରଲ୍ୟାଣ୍ଡ, ଫ୍ରାନ୍ସ ଏବଂ ନେଦରଲ୍ୟାଣ୍ଡର ଶିଳ୍ପ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ସଂଯୋଗ କରେ ।

35. ଭାରତର ଜନଗଣନା, 2011 ଅନୁଯାୟୀ ନିମ୍ନଲିଖିତ ରାଜ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ସେମାନଙ୍କ ଜନସଂଖ୍ୟା ଘନତ୍ୱର ଅବରୋହୀ କ୍ରମରେ ବ୍ୟବସ୍ଥିତ କର ।

(A) ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ (B) ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶ (C) କେରଳ (D) ତାମିଲନାଡୁ

ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ବିକଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ସଠିକ୍ ଉତ୍ତର ବାଛନ୍ତୁ

(1) (D), (A), (C), (B) (2) (A), (C), (B), (D) (3) (B), (A), (D), (C) (4) (C), (B), (D), (A)

36. ମ୍ୟାଚ୍ **ତାଲିକା-I** ସହିତ **ତାଲିକା-II** :

ତାଲିକା-I (ସହରର ପ୍ରକାର)	**ତାଲିକା-II (ଉଦାହରଣ)**
(A) ଶିଳ୍ପ	(I) ମହୁ
(B) ବାଣିଜ୍ୟିକ	(II) କଟନୀ
(C) ପରିବହନ	(III) ସତନା
(D) ଗାରିସନ୍	(IV) ମୋଦୀନଗର

ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ବିକଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ସଠିକ୍ ଉତ୍ତର ବାଛନ୍ତୁ

(1) (A) – (IV), (B) – (III), (C) – (II), (D) – (I) (2) (A) – (I), (B) – (III), (C) – (II), (D) – (IV)

(3) (A) – (I), (B) – (II), (C) – (IV), (D) – (III) (4) (A) – (III), (B) – (IV), (C) – (I), (D) – (II)

37. Identify from the following, the correct statements with reference to the metropolis.

(A) It is often the chief centre or seat of some form of activity.

(B) It could be administrative, commercial or industrial centre.

(C) It generally serves a small hinterland.

(D) It is a very large city or agglomeration of population.

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A), (B) and (D) only
(2) (A), (C) and (D) only
(3) (A), (B) and (C) only
(4) (B), (C) and (D) only

38. Match **List-I** with **List-II** :

	List-I (Economic Activity)		**List-II (Example)**
(A)	Quaternary	(I)	Manufacturing
(B)	Secondary	(II)	Mining
(C)	Tertiary	(III)	Taxi services
(D)	Primary	(IV)	Research scientist

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A) – (I), (B) – (II), (C) – (III), (D) – (IV)

(2) (A) – (I), (B) – (III), (C) – (II), (D) – (IV)

(3) (A) – (IV), (B) – (I), (C) – (III), (D) – (II)

(4) (A) – (III), (B) – (IV), (C) – (I), (D) – (II)

39. Identify from the following, the correct statements with reference to oil refineries in India.

(A) Digboi is an example of market-based oil refinery.

(B) Tatipaka Oil Refinery is located in Andhra Pradesh.

(C) Numaligarh Oil Refinery is located in north-east India.

(D) Bina Oil Refinery is located in Madhya Pradesh.

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A), (B) and (D) only
(2) (A), (B) and (C) only
(3) (A), (C) and (D) only
(4) (B), (C) and (D) only

37. ନିମ୍ନଲିଖିତରୁ ଚିହ୍ନଟ କରନ୍ତୁ, ମେଟ୍ରୋପୋଲିସ୍ ସନ୍ଦର୍ଭରେ ସଠିକ୍ ବିବୃତ୍ତି

(A) ଏହା ପ୍ରାୟତଃ କୌଣସି ପ୍ରକାରର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ମୁଖ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ର କିମ୍ବା ଆସନ ହୋଇଥାଏ ।

(B) ଏହା ପ୍ରଶାସନିକ, ବାଣିଜ୍ୟିକ କିମ୍ବା ଶିଳ୍ପ କେନ୍ଦ୍ର ହୋଇପାରେ ।

(C) ଏହା ସାଧାରଣତଃ ଏକ ଛୋଟ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଅଞ୍ଚଳକୁ ସେବା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ ।

(D) ଏହା ଏକ ବହୁତ ବଡ଼ ସହର କିମ୍ବା ଜନସଂଖ୍ୟାର ସମଷ୍ଟି ।

ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ବିକଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ସଠିକ୍ ଉତ୍ତର ବାଛନ୍ତୁ

(1) (A), (B) ଏବଂ (D) କେବଳ
(2) (A), (C) ଏବଂ (D) କେବଳ
(3) (A), (B) ଏବଂ (C) କେବଳ
(4) (B), (C) ଏବଂ (D) କେବଳ

38. ମ୍ୟାଚ୍ **ତାଲିକା-I** ସହିତ **ତାଲିକା-II** :

ତାଲିକା-I (ଅର୍ଥନୈତିକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ)	**ତାଲିକା-II (ଉଦାହରଣ)**
(A) କ୍ୱାଟର୍ନାରୀ	(I) ଉତ୍ପାଦନ
(B) ମାଧ୍ୟମିକ	(II) ଖଣି ଖନନ
(C) ତୃତୀୟକ	(III) ଟ୍ୟାକ୍ସି ସେବା
(D) ପ୍ରାଥମିକ	(IV) ଗବେଷଣା ବୈଜ୍ଞାନିକ

ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ବିକଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ସଠିକ୍ ଉତ୍ତର ବାଛନ୍ତୁ

(1) (A) – (I), (B) – (II), (C) – (III), (D) – (IV)
(2) (A) – (I), (B) – (III), (C) – (II), (D) – (IV)
(3) (A) – (IV), (B) – (I), (C) – (III), (D) – (II)
(4) (A) – (III), (B) – (IV), (C) – (I), (D) – (II)

39. ନିମ୍ନଲିଖିତରୁ ଚିହ୍ନଟ କରନ୍ତୁ, ଭାରତର ତୈଳ ବିଶୋଧନାଗାର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସଠିକ୍ ବିବୃତ୍ତି

(A) ଦିଗବୋଇ ହେଉଛି ବଜାର ଭିତ୍ତିକ ତୈଳ ବିଶୋଧନାଗାରର ଏକ ଉଦାହରଣ ।

(B) ଟାଟିପାକା ତୈଳ ବିଶୋଧନାଗାର ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶରେ ଅବସ୍ଥିତ ।

(C) ନୁମାଲିଗଡ଼ ତୈଳ ବିଶୋଧନାଗାର ଉତ୍ତର-ପୂର୍ବ ଭାରତରେ ଅବସ୍ଥିତ ।

(D) ବିନା ତୈଳ ବିଶୋଧନାଗାର ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶରେ ଅବସ୍ଥିତ ।

ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ବିକଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ସଠିକ୍ ଉତ୍ତର ବାଛନ୍ତୁଃ

(1) (A), (B) ଏବଂ (D) କେବଳ
(2) (A), (B) ଏବଂ (C) କେବଳ
(3) (A), (C) ଏବଂ (D) କେବଳ
(4) (B), (C) ଏବଂ (D) କେବଳ

40. Identify from the following, the correct statements about transportation in India.

(A) Atal Tunnel passes through Pir Panjal Range.

(B) About 80% Indian Railway track is of metre gauge.

(C) The Inland Waterways Authority was set up in 1986.

(D) Konkan Railway connects Roha in Karnataka to Mangalore in Kerala.

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A), (B) and (C) only

(2) (A) and (C) only

(3) (A) and (B) only

(4) (B), (C) and (D) only

Read the given passage carefully and answer the five questions that follow.

Cottage industry is the smallest manufacturing unit. The artisans use local raw materials and simple tools to produce everyday goods in their homes with the help of their family members or part-time labour. Finished products may be for consumption in the same household or for sale in local (village) markets. Capital and transportation do not wield much influence as this type of manufacturing has low commercial significance and most of the tools are devised locally. Some common everyday products produced in this sector of manufacturing include foodstuff, fabrics, mats, containers, tools, furniture, shoes and figurines of wood from the forest, shoes, thongs and other articles from leather, pottery and bricks from clays and stones. Goldsmiths make jewellery of gold, silver and bronze. Some artefacts and crafts are made out of bamboo and wood obtained locally from the forests.

Small scale manufacturing is distinguished from household industries by its production techniques and place of manufacture (a workshop outside the home/cottage of the producer). This type of manufacturing uses local raw materials, simple power-driven machines and semi-skilled labour. It provides employment and raises local purchasing power. Therefore, countries like India, China, Indonesia and Brazil, etc. have developed labour-intensive small scale manufacturing in order to provide employment to their population.

Large scale manufacturing involves a large market, various raw materials, enormous energy, specialised workers, advanced technology, assembly-line mass production and large capital. This kind of manufacturing developed in the last 200 years, in the United Kingdom, Northeastern USA and Europe. Now it has diffused almost all over the world.

40. ନିମ୍ନଲିଖିତରୁ ଚିହ୍ନଟ କର, ଭାରତରେ ପରିବହନ ବିଷୟରେ ସଠିକ୍ ବିବୃତ୍ତି

(A) ଅଟଲ୍ ସୁଡ଼ଙ୍ଗ ପୀର ପଞ୍ଜାଲ ରେଞ୍ଜ ଦେଇ ଯାଇଛି ।

(B) ଭାରତୀୟ ରେଳପଥର ପ୍ରାୟ 80 ପ୍ରତିଶତ ମିଟର ଗେଜ୍ ବିଶିଷ୍ଟ ।

(C) 1986 ମସିହାରେ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଜଳପଥ ପ୍ରାଧିକରଣ ଗଠନ କରାଯାଇଥିଲା ।

(D) କୋଙ୍କଣ ରେଳପଥ କର୍ଣ୍ଣାଟକର ରୋହାକୁ କେରଳର ମାଙ୍ଗାଲୋର ସହିତ ସଂଯୋଗ କରେ ।

ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ବିକଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ସଠିକ୍ ଉତ୍ତର ବାଛନ୍ତୁଃ

(1) (A), (B) ଏବଂ (C) କେବଳ (2) (A) ଏବଂ (C) କେବଳ

(3) (A), ଏବଂ (B) କେବଳ (4) (B), (C) ଏବଂ (D) କେବଳ

ପ୍ରଦତ୍ତ ଅଂଶଟିକୁ ଧ୍ୟାନପୂର୍ବକ ପଢ଼ନ୍ତୁ ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ ପାଞ୍ଚଟି ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ତର ଦିଅନ୍ତୁ ।

କୁଟୀର ଶିଳ୍ପ ହେଉଛି ସବୁଠାରୁ ଛୋଟ ଉତ୍ପାଦନ ୟୁନିଟ୍ । କାରିଗରମାନେ ସ୍ଥାନୀୟ କଞ୍ଚାମାଲ ଏବଂ ସରଳ ଉପକରଣ ବ୍ୟବହାର କରି ସେମାନଙ୍କ ପରିବାର ସଦସ୍ୟ କିମ୍ବା ପାର୍ଟ ଟାଇମ୍ ଶ୍ରମିକଙ୍କ ସହାୟତାରେ ନିଜ ଘରେ ଦୈନନ୍ଦିନ ସାମଗ୍ରୀ ଉତ୍ପାଦନ କରିଥାନ୍ତି । ସମାପ୍ତ ଉତ୍ପାଦ ଦ୍ରବ୍ୟ ଘରେ ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ କିମ୍ବା ସ୍ଥାନୀୟ (ଗ୍ରାମ) ବଜାରରେ ବିକ୍ରୟ ପାଇଁ କିମ୍ବା ବିନିମୟ ପାଇଁ ହୋଇପାରେ । ପୁଞ୍ଜି ଏବଂ ପରିବହନର ବିଶେଷ ପ୍ରଭାବ ପକାଏ ନାହିଁ, କାରଣ ଏହି ପ୍ରକାରର ଉତ୍ପାଦନର ବ୍ୟାବସାୟିକ ଗୁରୁତ୍ୱ କମ୍ ଏବଂ ଅଧିକାଂଶ ଉପକରଣ ସ୍ଥାନୀୟ ସ୍ତରରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥାଏ । ଏହି ଉତ୍ପାଦନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉତ୍ପାଦିତ କେତେକ ସାଧାରଣ ଦୈନନ୍ଦିନ ଉତ୍ପାଦ ମଧ୍ୟରେ ଖାଦ୍ୟ ସାମଗ୍ରୀ, କପଡା, ଚଟଣା, କଣ୍ଟେନର, ଉପକରଣ, ଆସବାବପତ୍ର, ଜଙ୍ଗଲରୁ କାଠରେ ଜୋତା ଏବଂ ମୂର୍ତ୍ତି, ଜୋତା, ଥଙ୍ଗସ୍ ଏବଂ ଚମଡ଼ାର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସାମଗ୍ରୀ, ମୃଣ୍ମୟ ପାତ୍ର ଏବଂ ମାଟି ଏବଂ ପଥରରୁ ଇଟା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । .ସୁନାରମାନେ ସୁନା, ରୂପା ଏବଂ ବ୍ରୋଞ୍ଜରେ ଅଳଙ୍କାର ତିଆରି କରନ୍ତି । ଜଙ୍ଗଲରୁ ସ୍ଥାନୀୟ ଭାବରେ ପ୍ରାପ୍ତ ବାଉଁଶ ଏବଂ କାଠରୁ କିଛି କଳାକୃତି ଏବଂ ହସ୍ତଶିଳ୍ପ ତିଆରି ହୁଏ ।

କ୍ଷୁଦ୍ର ଉତ୍ପାଦନ ଏହାର ଉତ୍ପାଦନ କୌଶଳ ଏବଂ ଉତ୍ପାଦନ ସ୍ଥାନ (ଉତ୍ପାଦକଙ୍କ ଘର/କୁଟୀର ବାହାରେ ଏକ କର୍ମଶାଳା) ଦ୍ୱାରା ଘରୋଇ ଶିଳ୍ପଠାରୁ ଭିନ୍ନ । ଏହି ପ୍ରକାରର ଉତ୍ପାଦନରେ ସ୍ଥାନୀୟ କଞ୍ଚାମାଲ, ସରଳ ଶକ୍ତି ଚାଳିତ ମେସିନ୍ ଏବଂ ଅର୍ଦ୍ଧକୁଶଳୀ ଶ୍ରମିକ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥାଏ । ଏହା ନିଯୁକ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ ଏବଂ ସ୍ଥାନୀୟ କ୍ରୟ ଶକ୍ତି ବୃଦ୍ଧି କରିଥାଏ । ତେଣୁ, ଭାରତ, ଚୀନ୍, ଇଣ୍ଡୋନେସିଆ ଏବଂ ବ୍ରାଜିଲ ଇତ୍ୟାଦି ଦେଶ ସେମାନଙ୍କ ଜନସଂଖ୍ୟାକୁ ନିଯୁକ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ଶ୍ରମ-ନିବିଡ଼ କ୍ଷୁଦ୍ର ଉତ୍ପାଦନ ବିକଶିତ କରିଛନ୍ତି ।

ବୃହତ ଉତ୍ପାଦନରେ ଏକ ବୃହତ ବଜାର, ବିଭିନ୍ନ କଞ୍ଚାମାଲ, ବିପୁଳ ଶକ୍ତି, ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଶ୍ରମିକ, ଉନ୍ନତ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା, ଆସେମ୍ବ୍ଲି-ଲାଇନ୍ ସାମୂହିକ ଉତ୍ପାଦନ ଏବଂ ବୃହତ ପୁଞ୍ଜି ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ଏହି ପ୍ରକାରର ଉତ୍ପାଦନ ଗତ 200 ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ, ଯୁକ୍ତରାଜ୍ୟ, ଉତ୍ତର-ପୂର୍ବ ୟୁ.କେ. ରେ ବିକଶିତ ହୋଇଥିଲା। ୟୁ.ଏସ୍.ଏ. ଏବଂ ୟୁରୋପ ଏବେ ଏହା ପ୍ରାୟ ସାରା ବିଶ୍ୱରେ ବ୍ୟାପିଯାଇଛି ।

SPACE FOR ROUGH WORK

41. The small scale manufacturing and the cottage manufacturing are distinguished on the basis of _____ .

Fill in the blank with the correct option.

(1) raw materials

(2) quantity of production

(3) production techniques

(4) scale of profits

42. Which one of the following is ***not*** a feature of small scale manufacturing ?

(1) It engages semi-skilled labour force.

(2) It provides employment and raises local purchasing power.

(3) The artisans produce goods in their homes with the help of their family members or part-time labour.

(4) It is labour intensive manufacturing.

43. From the following, identify the feature of the cottage industry :

(1) Use of advanced technology

(2) Specialized workers

(3) Finished products may be for consumption in the same household

(4) Mass production

44. Large scale manufacturing is ***not*** _____.

Fill in the blank with the correct option.

(1) capital intensive

(2) energy intensive

(3) technology intensive

(4) labour intensive

45. Which of the following is ***not*** a product of cottage industry ?

(1) Mat

(2) Shoes

(3) Car

(4) Basket

SPACE FOR ROUGH WORK

41. କ୍ଷୁଦ୍ର ଉତ୍ପାଦନ ଏବଂ କୁଟୀର ଉତ୍ପାଦନକୁ _____ ଆଧାରରେ ପୃଥକ କରାଯାଏ ।

ଖାଲି ସ୍ଥାନଟିକୁ ସଠିକ ବିକଳ୍ପ ଦ୍ୱାରା ପୂରଣ କରନ୍ତୁ ।

(1) କଞ୍ଚାମାଲ
(2) ଉତ୍ପାଦନର ପରିମାଣ
(3) ଉତ୍ପାଦନ କୌଶଳ
(4) ଲାଭର ପରିମାଣ

42. କେଉଁଟି କ୍ଷୁଦ୍ର ଉତ୍ପାଦନ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ***ନୁହେଁ*** ?

(1) ଏହା ଅର୍ଦ୍ଧକୁଶଳୀ ଶ୍ରମଶକ୍ତିକୁ ନିୟୋଜିତ କରିଥାଏ ।
(2) ଏହା ନିଯୁକ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ ଏବଂ ସ୍ଥାନୀୟ କ୍ରୟ ଶକ୍ତି ବୃଦ୍ଧି କରିଥାଏ ।
(3) କାରିଗରମାନେ ସେମାନଙ୍କ ପରିବାର ସଦସ୍ୟ କିମ୍ବା ପାର୍ଟ ଟାଇମ୍ ଶ୍ରମିକଙ୍କ ସହାୟତାରେ ନିଜ ଘରେ ସାମଗ୍ରୀ ଉତ୍ପାଦନ କରିଥାନ୍ତି ।
(4) ଏହା ଶ୍ରମ ବହୁଳ ଉତ୍ପାଦନ ।

43. ନିମ୍ନୋକ୍ତଗୁଡ଼ିକରୁ, କୁଟୀର ଶିଳ୍ପର ବିଶେଷତ୍ୱ ଚିହ୍ନଟ କରନ୍ତୁ ।

(1) ଉନ୍ନତ ଟେକ୍ନୋଲୋଜିର ବ୍ୟବହାର
(2) ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କର୍ମଚାରୀ
(3) ସମାପ୍ତ ଉତ୍ପାଦ ସମାନ ଘରେ ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ହୋଇପାରେ
(4) ବ୍ୟାପକ ଉତ୍ପାଦନ

44. ବଡ଼ ଧରଣର ଉତ୍ପାଦନ _____ ***ନୁହେଁ*** ।

ଖାଲି ସ୍ଥାନଟିକୁ ସଠିକ ବିକଳ୍ପ ଦ୍ୱାରା ପୂରଣ କରନ୍ତୁ ।

(1) ପୁଞ୍ଜି ନିବିଡ଼
(2) ଶକ୍ତି ନିବିଡ଼
(3) ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ନିବିଡ଼
(4) ଶ୍ରମ ନିବିଡ଼

45. ନିମ୍ନଲିଖିତ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁଟି କୁଟୀର ଶିଳ୍ପର ଉତ୍ପାଦ ***ନୁହେଁ*** ?

(1) ମ୍ୟାଟ୍
(2) ଜୋତା
(3) କାର୍
(4) ବାସ୍କେଟ

SPACE FOR ROUGH WORK

Read the given passage carefully and answer the five questions that follow.

Jhabua district is located in the westernmost agro-climatic zone in Madhya Pradesh. It is, in fact, one of the five most backward districts of the country. It is characterised by a high concentration of tribal population (mostly Bhils). The people suffer due to poverty which has been accentuated by the high rate of resource degradation, both forest and land. The Watershed Management Programmes funded by both the ministries of "Rural Development" and "Agriculture", Government of India, have been successfully implemented in Jhabua district which has gone a long way in preventing land degradation and improving soil quality. Watershed Management Programmes acknowledge the linkage between land, water and vegetation and attempt to improve livelihoods of people through natural resource management and community participation. In the past five years, the programmes funded by the Ministry of Rural Development alone (implemented by Rajiv Gandhi Mission for Watershed Management) have treated 20 percent of the total area under Jhabua district. The Petlawad block of Jhabua is located in the northernmost part of the district and represents an interesting and successful case of Government-NGO partnership and community participation in managing watershed programmes. The Bhils in Petlawad block, for example, (Sat Rundi hamlet of Karravat village) through their own efforts, have revitalized large parts of Common Property Resources (CPR). Each household planted and maintained one tree on the common property. They also have planted fodder grass on the pasture land and adopted social-fencing of these lands for at least two years. Even after that, they say, there would be no open grazing on these lands, but stall feeding of cattle, and they are thus confident that the pastures they have developed would sustain their cattle in future. An interesting aspect of this experience is that before the community embarked upon the process of management of the pasture, there was encroachment on this land by a villager from an adjoining village. The villagers called the Tehsildar to ascertain the rights on the common land. The ensuing conflict was tackled by the villagers by offering to make the defaulter encroaching on the CPR, a member of their user group and sharing the benefits of greening the common lands/pastures.

SPACE FOR ROUGH WORK

ପ୍ରଦତ୍ତ ଅଂଶଟିକୁ ଧ୍ୟାନପୂର୍ବକ ପଢ଼ନ୍ତୁ ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ ପାଞ୍ଚଟି ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ତର ଦିଅନ୍ତୁ ।

ଝାବୁଆ ଜିଲ୍ଲା ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶର ପଶ୍ଚିମତମ କୃଷି-ଜଳବାୟୁ ଅଞ୍ଚଳରେ ଅବସ୍ଥିତ । ବାସ୍ତବରେ ଏହା ଦେଶର ପାଞ୍ଚଟି ସର୍ବାଧିକ ପଛୁଆ ଜିଲ୍ଲା ମଧ୍ୟରୁ ଅନ୍ୟତମ । ଏହାର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ହେଉଛି ଆଦିବାସୀ ଜନସଂଖ୍ୟାର ଉଚ୍ଚ ଘନତ୍ୱ (ମୁଖ୍ୟତଃ ଭିଲ୍ଲ୍) । ଲୋକମାନେ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ କାରଣରୁ ପୀଡ଼ିତ ହେଉଛନ୍ତି ଯାହା ଉଭୟ ଜଙ୍ଗଲ ଏବଂ ଜମି ସମ୍ବଳ ଅବକ୍ଷୟର ଉଚ୍ଚ ହାର ଦ୍ୱାରା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି । ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ଉଭୟ "ଗ୍ରାମୀଣ ବିକାଶ" ଏବଂ "କୃଷି" ମନ୍ତ୍ରାଳୟଦ୍ୱାରା ଅନୁଦାନ ପ୍ରାପ୍ତ ୱାଟରଶେଡ ପରିଚାଳନା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଝାବୁଆ ଜିଲ୍ଲାରେ ସଫଳତାର ସହ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଛି ଯାହା ଜମିର ଅବକ୍ଷୟକୁ ରୋକିବାରେ ଏବଂ ମାଟିର ଗୁଣବତ୍ତାରେ ଉନ୍ନତି ଆଣିବାରେ ଏକ ଦୀର୍ଘ ପଥ ଅତିକ୍ରମ କରିଛି । ଜଳଭଣ୍ଡାର ପରିଚାଳନା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଭୂମି, ଜଳ ଏବଂ ବୃକ୍ଷଲତା ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ସମ୍ପର୍କକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିଥାଏ ଏବଂ ପ୍ରାକୃତିକ ସମ୍ବଳ ପରିଚାଳନା ତଥା ଗୋଷ୍ଠୀଗତ ଅଂଶଗ୍ରହଣ ଜରିଆରେ ଲୋକମାନଙ୍କ ଜୀବିକା ନିର୍ବାହରେ ଉନ୍ନତି ଆଣିବାର ପ୍ରୟାସ କରିଥାଏ । ଗତ ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ, କେବଳ ଗ୍ରାମୀଣ ବିକାଶ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଆର୍ଥିକ ସହାୟତା ପ୍ରାପ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ (ରାଜୀବ ଗାନ୍ଧୀ ମିଶନ ଫର ୱାଟରଶେଡ ମ୍ୟାନେଜମେଣ୍ଟ ଦ୍ୱାରା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ) ଝାବୁଆ ଜିଲ୍ଲା ଅନ୍ତର୍ଗତ ମୋଟ କ୍ଷେତ୍ରର 20 ପ୍ରତିଶତକୁ ଚିକିତ୍ସା କରିଛି । ଝାବୁଆର ପେଟଲାୱାଡ ବ୍ଲକ ଜିଲ୍ଲାର ଉତ୍ତରତମ ଭାଗରେ ଅବସ୍ଥିତ ଏବଂ ଏହା ସରକାର-ଏନ.ଜି.ଓ. ଭାଗିଦାରୀ ଏବଂ ଜଳବିଭାଜିକା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ପରିଚାଳନାରେ ଗୋଷ୍ଠୀ ଭାଗିଦାରୀର ଏକ ଆକର୍ଷଣୀୟ ଏବଂ ସଫଳ ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରେ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ପେଟଲାୱାଡ ବ୍ଲକର ଭିଲମାନେ (କରାଭାଟ ଗାଁର ସତ ରୁଣ୍ଡି ଗ୍ରାମ) ନିଜ ପ୍ରୟାସ ଦ୍ୱାରା ସାଧାରଣ ସମ୍ପତ୍ତି ସମ୍ବଳ (ସିପିଆର) ର ବୃହତ ଅଂଶକୁ ପୁନର୍ଜୀବିତ କରିଛନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ପରିବାର ସାଧାରଣ ସମ୍ପତ୍ତିରେ ଗୋଟିଏ ଲେଖାଏଁ ବୃକ୍ଷ ରୋପଣ ଏବଂ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରୁଥିଲେ । ସେମାନେ ଚାରଣଭୂମିରେ ପଶୁଖାଦ୍ୟ ଘାସ ମଧ୍ୟ ରୋପଣ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ଅତି କମରେ ଦୁଇ ବର୍ଷ ପାଇଁ ଏହି ଜମିର ସାମାଜିକ-ବାଡ଼କୁ ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି । ଏହା ପରେ ମଧ୍ୟ, ସେମାନେ କୁହନ୍ତି, ଏହି ଜମିରେ କୌଣସି ଖୋଲା ଚାରଣ ହେବ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ଗୋରୁମାନଙ୍କୁ ଖାଦ୍ୟ ଦେବା ବନ୍ଦ କରିଦେବେ ଏବଂ ଏହିପରି ସେମାନେ ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି ଯେ ସେମାନେ ବିକଶିତ କରିଥିବା ଚାରଣଭୂମି ଭବିଷ୍ୟତରେ ସେମାନଙ୍କର ଗୋରୁମାନଙ୍କୁ ବଜାୟ ରଖିବ । ଏହି ଅଭିଜ୍ଞତାର ଏକ ମଜାଦାର ଦିଗ ହେଉଛି ଯେ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଚାରଣଭୂମିର ପରିଚାଳନା ପ୍ରକ୍ରିୟା ଆରମ୍ଭ କରିବା ପୂର୍ବରୁ, ପାର୍ଶ୍ୱବର୍ତ୍ତୀ ଗାଁର ଜଣେ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହି ଜମି ଉପରେ ଜବରଦଖଲ କରାଯାଇଥିଲା । ସାଧାରଣ ଜମିର ଅଧିକାର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ପାଇଁ ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ତହସିଲଦାରଙ୍କୁ ଡାକିଥିଲେ । ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ସେମାନଙ୍କର ବ୍ୟବହାରକାରୀ ଗୋଷ୍ଠୀର ସଦସ୍ୟ ସିପିଆର ଉପରେ ଖିଲାପକାରୀଙ୍କୁ ଜବରଦଖଲ କରିବାକୁ ଏବଂ ସାଧାରଣ ଜମି/ଚାରଣଭୂମିର ସବୁଜକରଣର ଲାଭ ବାଣ୍ଟିବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଇ ପରବର୍ତ୍ତୀ ବିବାଦର ମୁକାବିଲା କରିଥିଲେ ।

SPACE FOR ROUGH WORK

46. Petlawad block of Jhabua is located in which part of the district ?

(1) Southernmost

(2) Westernmost

(3) Northernmost

(4) Easternmost

47. Which tribal community has high concentration in the district of Jhabua ?

(1) Bhils

(2) Munda

(3) Santhal

(4) Meena

48. The Watershed Management Programmes, which have been successfully implemented in Jhabua were funded by _____.

Fill in the blank with the correct option.

(1) Ministry of Tourism

(2) Ministries of Rural Development and Agriculture

(3) Ministry of Road Transport and Highways

(4) Ministry of Tribal Affairs

49. Which among the following was ***not*** used by Bhils to revitalise Common Property Resources ?

(1) Plantation of fodder grass

(2) Plantation of trees

(3) Open grazing

(4) Social-fencing

50. Jhabua district is located in which agro-climatic zone of Madhya Pradesh ?

(1) Northernmost

(2) Southernmost

(3) Easternmost

(4) Westernmost

SPACE FOR ROUGH WORK

46. ଝାବୁଆର ପେଟାଲୱାଡ ବ୍ଲକ ଜିଲ୍ଲାର କେଉଁ ଭାଗରେ ଅବସ୍ଥିତ ?

(1) ଦକ୍ଷିଣତମ (2) ପଶ୍ଚିମତମ

(3) ଉତ୍ତରତମ (4) ପୂର୍ବତମ

47. ଝାବୁଆ ଜିଲ୍ଲାରେ କେଉଁ ଆଦିବାସୀ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଜନସଂଖ୍ୟା ଅଧିକ ?

(1) ଭିଲସ୍ (2) ମୁଣ୍ଡା

(3) ସାନ୍ତାଳ (4) ମୀନା

48. ଝାବୁଆରେ ସଫଳତାର ସହ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଥିବା ୱାଟରଶେଡ୍ ମ୍ୟାନେଜମେଣ୍ଟ ପ୍ରୋଗ୍ରାମଗୁଡିକ _____ ଦ୍ୱାରା ପାଣ୍ଠି ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଇଥିଲା ।

ଖାଲି ସ୍ଥାନଟିକୁ ସଠିକ ବିକଳ୍ପ ଦ୍ୱାରା ପୂରଣ କରନ୍ତୁ ।

(1) ପର୍ଯ୍ୟଟନ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ

(2) ଗ୍ରାମୀଣ ବିକାଶ ଏବଂ କୃଷି ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ

(3) ସଡ଼କ ପରିବହନ ଏବଂ ରାଜପଥ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ

(4) ଆଦିବାସୀ ବ୍ୟାପାର ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ

49. ନିମ୍ନୋକ୍ତ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁଟି ସାଧାରଣ ସମ୍ପତ୍ତି ସମ୍ବଳକୁ ପୁନର୍ଜୀବିତ କରିବା ପାଇଁ ଭିଲମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇନଥିଲା

(1) ପଶୁଖାଦ୍ୟ ଘାସ ରୋପଣ (2) ବୃକ୍ଷରୋପଣ

(3) ଖୋଲା ଚାରଣ (4) ସାମାଜିକ-ଫେନ୍ସିଙ୍ଗ

50. ଝାବୁଆ ଜିଲ୍ଲା ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶର କେଉଁ କୃଷି-ଜଳବାୟୁ ଅଞ୍ଚଳରେ ଅବସ୍ଥିତ ?

(1) ଉତ୍ତରତମ (2) ଦକ୍ଷିଣତମ

(3) ପୂର୍ବତମ (4) ପଶ୍ଚିମତମ

SPACE FOR ROUGH WORK

SPACE FOR ROUGH WORK

SPACE FOR ROUGH WORK

Read carefully the following instructions :

8. No candidate will be allowed to leave the OMR Answer Sheet blank. If any OMR Answer Sheet is found blank, it shall be crossed by the Invigilator with his/her signature, mentioning “Cancelled” on it.

9. Do not tear or fold any page of the Test Booklet and OMR Answer Sheet.

10. Candidates are advised to ensure that they fill the correct particulars on the OMR Answer Sheet, i.e., Application No., Roll No., Test Booklet No., Name, Mother’s Name, Father’s Name and Signature.

11. In case of any discrepancy in any question between English and Hindi/Regional language version, the English version will be considered as the final version for evaluation.

12. Rough work is to be done in the space provided for this purpose in the Test Booklet only.

13. The answers will be evaluated through electronic scanning process. Incomplete or incorrect entries may render the OMR Answer Sheet invalid.

14. Candidates are advised not to fold or make any stray marks on the OMR Answer Sheet. Use of Eraser, Nail, Blade, White Fluid/Whitener, etc., to smudge, scratch or damage in any manner the OMR Answer Sheet during examination is strictly prohibited. Candidature and OMR Answer Sheet of candidates using Eraser, Nail, Blade or White Fluid/Whitener to smudge, scratch or damage in any manner shall be cancelled.

15. There will be one copy of OMR Answer Sheet i.e., the Original Copy. After the examination is over, the candidate shall hand over the OMR Answer Sheet to the Invigilator. The candidate can take away the Test Booklet after the examination is over. If the candidate does not hand over the OMR Answer Sheet to the Invigilator and goes away with the OMR Answer Sheet, his/her candidature shall be cancelled and criminal proceedings shall also be initiated against him/her.

16. Candidates are advised strictly not to carry handkerchief, any mobile phone, any type of watch, belt or wear ornaments like ring, chain, ear-ring, etc., electronic or communication device, pen, pencil, eraser, sharpener and correction fluid to the Examination Centre. If any candidate is found possessing any such item, he/she will not be allowed to enter the examination centre. Possession of a mobile phone or any other aiding material as mentioned above by the candidate in the examination room will be treated as a serious violation and it may lead to cancellation of the candidature and debarring him/her from future examinations.

17. If a candidate violates any instructions or shows any indiscipline or misbehaviour, appropriate action will be taken including cancellation of candidature and debarring from future examinations.

18. Use of electronic/manual calculator is **not** allowed.

ନିମ୍ନଲିଖିତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶଗୁଡିକୁ ସାବଧାନର ସହିତ ପଢନ୍ତୁ :

8. କୌଣସି ପରୀକ୍ଷାର୍ଥୀଙ୍କୁ OMR ଉତ୍ତର ପତ୍ରଟି ଖାଲି ଛାଡିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯିବ ନାହିଁ। ଯଦି କୌଣସି OMR ଉତ୍ତର ପତ୍ର ଖାଲି ପାଇଯାଏ, ତାହେଲେ ପରୀକ୍ଷା ପରିଚାଳକଙ୍କ ଦସ୍ତଖତ ସହ ଅନୁପାତିତ କରାଯିବ ଏବଂ "ରଦ୍ଦ କରାଯାଇଛି" ବୋଲି ଲେଖାଯିବ।

9. ଟେଷ୍ଟ ବୁକ୍ଲେଟର ଏବଂ OMR ଉତ୍ତର ପତ୍ର କୌଣସି ପୃଷ୍ଠାକୁ ଛିଣ୍ଡେଇବା କିମ୍ବା ମୋଡ଼ିବାର ଅନୁମତି ନାହିଁ।

10. ପରୀକ୍ଷାର୍ଥୀମାନେ ଏହା ନିଶ୍ଚିତ କରନ୍ତୁ ଯେ ସେମାନେ OMR ଉତ୍ତର ପତ୍ରରେ ସଠିକ ବିବରଣୀ ପୂରଣ କରିଛନ୍ତି, ଯଥା ଆବେଦନ ନମ୍ବର, ରୋଲ୍ ନମ୍ବର, ଟେଷ୍ଟ ବୁକ୍ଲେଟ୍ ନମ୍ବର, ନାମ, ମା'ଙ୍କ ନାମ, ପିତାଙ୍କ ନାମ ଏବଂ ଦସ୍ତଖତ କରିଛନ୍ତି।

11. ଯଦି ଇଂରାଜୀ ଏବଂ ହିନ୍ଦୀ/ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାର ସଂସ୍କରଣ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନରେ ବୈଷମ୍ୟ ଥାଏ, ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣକୁ ମୂଲ୍ୟାୟନ ପାଇଁ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ସଂସ୍କରଣ ଭାବିବାକୁ ପଡ଼ିବ।

12. ଖସଡ଼ା କାମ କେବଳ ଟେଷ୍ଟ ବୁକ୍ଲେଟରେ ଏ ହା ପାଇଁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ସ୍ଥାନରେ କରିବାକୁ ହେବ ।

13. ଉତ୍ତରଗୁଡିକୁ ଇଲେକ୍ଟ୍ରନିକ ସ୍କାନିଂ ପ୍ରକ୍ରିୟା ମାଧ୍ୟମରେ ମୂଲ୍ୟାୟନ ହେବ। ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କିମ୍ବା ଭୁଲ ପ୍ରବେଶ OMR ଉତ୍ତର ପତ୍ରକୁ ଅବୈଧ ବା ଅମାନ୍ୟା କରିହେବ ।

14. ପରୀକ୍ଷାର୍ଥୀମାନେ OMR ଉତ୍ତର ପତ୍ରରେ କୌଣସି ମୋଡ଼ାବା କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ଚିହ୍ନ ଲଗାଇବାକୁ ଅନୁମତି ନାହିଁ। ଇରେଜର, ନଖ, ବ୍ଲେଡ, ଶୁଭ୍ର ତରଳ/ୱାଇଟନର୍ ଆଦିର ବ୍ୟବହାର କରି OMR ଉତ୍ତର ପତ୍ରକୁ ଯେକୌଣସି ଭାବରେ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ କରିବା ନିଷେଧାଜ୍ଞା ରହିଛି। ଏହାକୁ ଉଲଙ୍ଘନ କରିଥିବା ପରୀକ୍ଷାର୍ଥୀଙ୍କ ଅଭ୍ୟର୍ଥନା ଏବଂ OMR ଉତ୍ତର ପତ୍ର ରଦ୍ଦ କରାଯିବ।

15. OMR ଉତ୍ତର ପତ୍ରର ଏକ ପ୍ରତିଲିପି ରହିବ, ଅର୍ଥାତ୍ ମୂଳ ପ୍ରତିଲିପି। ପରୀକ୍ଷା ସମାପ୍ତ ହେବା ପରେ, ପରୀକ୍ଷାର୍ଥୀ OMR ଉତର ପତ୍ରଟି ପରୀକ୍ଷା ପରିଚାଳକଙ୍କୁ ଦେବେ। ପରୀକ୍ଷା ସମାପ୍ତ ହେବା ପରେ, ପରୀକ୍ଷାର୍ଥୀ ଟେଷ୍ଟ ବୁକ୍ଲେଟ୍ ନେଇଯାଇ ପାରିବ। ଯଦି କୌଣସି ପରୀକ୍ଷାର୍ଥୀ OMR ଉତର ପତ୍ରଟି ପରୀକ୍ଷା ପରିଚାଳକଙ୍କୁ ନ ଦେଇ ଚାଲିଯିବେ, ତାଙ୍କ ଅଭ୍ୟର୍ଥନା (ପ୍ରାର୍ଥୀପତ୍ର) ରଦ୍ଦ କରାଯିବ ଏବଂ ତାଙ୍କ ଉପରେ ଆପରାଧିକ କାର୍ଯ୍ୟବାହୀ ହେବ।

16. ପରୀକ୍ଷାର୍ଥୀମାନେ ରୁମାଲ, କୌଣସି ମୋବାଇଲ ଫୋନ, କୌଣସି ପ୍ରକାରର ଘଣ୍ଟା, ବେଲ୍ଟ କିମ୍ବା ଅଳଙ୍କାର ଯଥା ମୁଦି, ଚେନ, କାନଫୁଲ ଅଳଙ୍କାର ଇତ୍ୟାଦି କିମ୍ବା ଯୋଗାଯୋଗ ଉପକରଣ, କଲମ, ପେନ୍ସିଲ, ଇରେଜର, ମୁନିଆଁ କରିବା ବସ୍ତୁ ଏବଂ ସଂସୋଧନ ତରଳ ପରୀକ୍ଷା କେନ୍ଦ୍ରରେ ନେଇ ଯିବାକୁ କଠୋରଭାବରେ ନିଷେଧ ରହିଛି। ଯଦି କୌଣସି ପରୀକ୍ଷାର୍ଥୀ ଏହି ପ୍ରକାରର କୌଣସି ବସ୍ତୁ ଧାରଣ କରିଥିବେ, ସେମାନେ ପରୀକ୍ଷା କେନ୍ଦ୍ରରେ ପ୍ରବେଶ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ପାଇବେ ନାହିଁ। ପରୀକ୍ଷା କକ୍ଷରେ ମୋବାଇଲ ଫୋନ କିମ୍ବା ଉପରୋକ୍ତ ଉଲ୍ଲେଖିତ ସାହାଯ୍ୟ ଉପକରଣ ଧାରଣ କରାଯିବାକୁ ଗମ୍ଭୀର ଉଲଙ୍ଘନ ବୋଲି ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ଭବିଷ୍ୟତ ପରୀକ୍ଷାରୁ ବାରଣ କରାଯିବ ଏବଂ ତାଙ୍କ ଅଭ୍ୟର୍ଥନା(ପ୍ରାର୍ଥୀ ପତ୍ର) ରଦ୍ଦ କରାଯିବ।

17. ଯଦି କୌଣସି ପରୀକ୍ଷାର୍ଥୀ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦେଶର ଉଲଙ୍ଘନ କରନ୍ତି କିମ୍ବା ଅନୁଶାସନହୀନ ବ୍ୟବହାର ଦେଖାନ୍ତି, ତାହାର ଅଭ୍ୟର୍ଥନା (ପ୍ରାର୍ଥୀ ପତ୍ର) ରଦ୍ଦ କରାଯିବ, ଉଚିତ ଦଣ୍ଡବିଧାନ କରାଯିବ ଏବଂ ଭବିଷ୍ୟତ ପରୀକ୍ଷାରୁ ତାଙ୍କୁ ବାରଣ କରାଯିବ।

18. ଇଲେକ୍ଟ୍ରନିକ/ମାନୁଆଲ କ୍ୟାଲକୁଲେଟରର ବ୍ୟବହାର **ନିଷେଧାଜ୍ଞା** ରହିଛି।